
Zveřejňování eventuálních konfliktů zájmů v časopisu Česká a slovenská psychiatrie

Balon R.

Vážený pane šéfredaktore,
se zájmem jsem si přečetl záznam „Z jednání výboru Psychiatrické společnosti 1. prosince 2004“ otištěný v České a slovenské psychiatrii (101, 2005, strana 62). Naprosto mne v tomto záznamu fascinoval odstavec k diskusi o podnětu dr. Vevery o zveřejňování eventuálního konfliktu zájmů mezi autorem a farmaceutickými firmami v publikacích a časopisu Česká a slovenská psychiatrie. Nepochopil jsem totiž logiku vyjádření výboru Psychiatrické společnosti. Cituji: „Předáno redakční radě s tím, že výbor zatím nevidí v tomto postupu podstatné výhody. Eventuální křížení zájmů posuzuje i redakční rada a recenzenti.“

Netušil jsem, že zveřejňování konfliktu zájmů mezi autorem a farmaceutickými firmami musí mít podstatné výhody. Pro koho? V otevřené společnosti je to naprosto nelogický předpoklad. Zákaz krást může být také interpretován jako něco bez podstatných výhod. Stejně i třeba zákaz vjezdu do jednosměrné ulice má podstatné nevýhody pro některé obyvatele. Znamená to, že zrušíme zákaz krást a zákaz vjezdu do jednosměrných ulic? Pokud přijmeme logiku rozhodnutí předsednictva Psychiatrické společnosti (tak jak je citováno v České a slovenské psychiatrii), mohli bychom tyto zákazy zrušit jako nevýhodné.

I druhá část zdůvodnění výboru Psychiatrické společnosti – „Eventuální křížení zájmů posuzuje i redakční rada a recenzenti“ – není logická. Jak může redakční rada a recenzenti posoudit křížení

zájmů pokud je autor (autoři) nezveřejní? Dále, jak víme, že redakční rada a recenzenti sami nemají konflikt zájmů? Běžně se v lékařské literatuře zveřejňuje konflikt zájmů proto, aby si čtenář sám mohl vytvořit stanovisko o eventuálním konfliktu zájmů autora (autorů) článku. Zveřejnění eventuálních konfliktů zájmů ještě neznamená, že ta či ona konkrétní studie (článek) byla ovlivněna konfliktem zájmů. To je k interpretaci čtenáře. Nezveřejnit eventuální konflikt zájmů se zdůvodněním, že to za něj posuzuje redakce a recenzenti vlastně naznačuje, že čtenář nemá dost zdravého rozumu, aby tento problém posoudil sám a že tedy za něj rozhodnou jeho „chytřejší“ či „lépe postavení“ kolegové!

Potenciální konflikt zájmů v lékařské literatuře není něco co existuje jen v hlavách několika puristů. Je to závažný problém, o němž existuje spousta literatury. Většina lékařských časopisů eventuální konflikt zejména zveřejňuje.

Zatajovat či neuveřejňovat eventuální konflikt zájmů před veřejností je v otevřené společnosti něco nemyslitelného a morálně neúnosného. Odmítnutí zveřejnění eventuálního konfliktu zájmu mezi autorem a farmaceutickými firmami v časopise, jehož obálka říká, že je podporován firmami Bristol-Myers Squibb, Pfizer a Zentiva může jen zvýšit čtenářovo podezření, které může být zcela zbytečné a neopodstatněné. Doufám, že zveřejníte tento dopis a on se tak stane podnětem k širší debatě o tomto problému mezi čtenáři a redakcí na stránkách vašeho časopisu.

*Richard Balon, M.D.
Professor of Psychiatry
Department of Psychiatry
and Behavioral Neurosciences
Wayne State University School of Medicine
Detroit, Michigan, U.S.A.*

Dodáno redakci: 31. 3. 2005

OMLUVA

Omlouváme se doc. MUDr. Jiřímu Beranovi, CSc., za nepřesné uvedení jeho jména za článkem na s. 454 č. 8/2005 časopisu Česká a slovenská psychiatrie a za chybný výraz (verbální) v názvu jeho článku na obálce a v obsahu. Správný název článku je: Schopnost duševně nemocných porozumět neverbální komunikaci.

Redakce
